

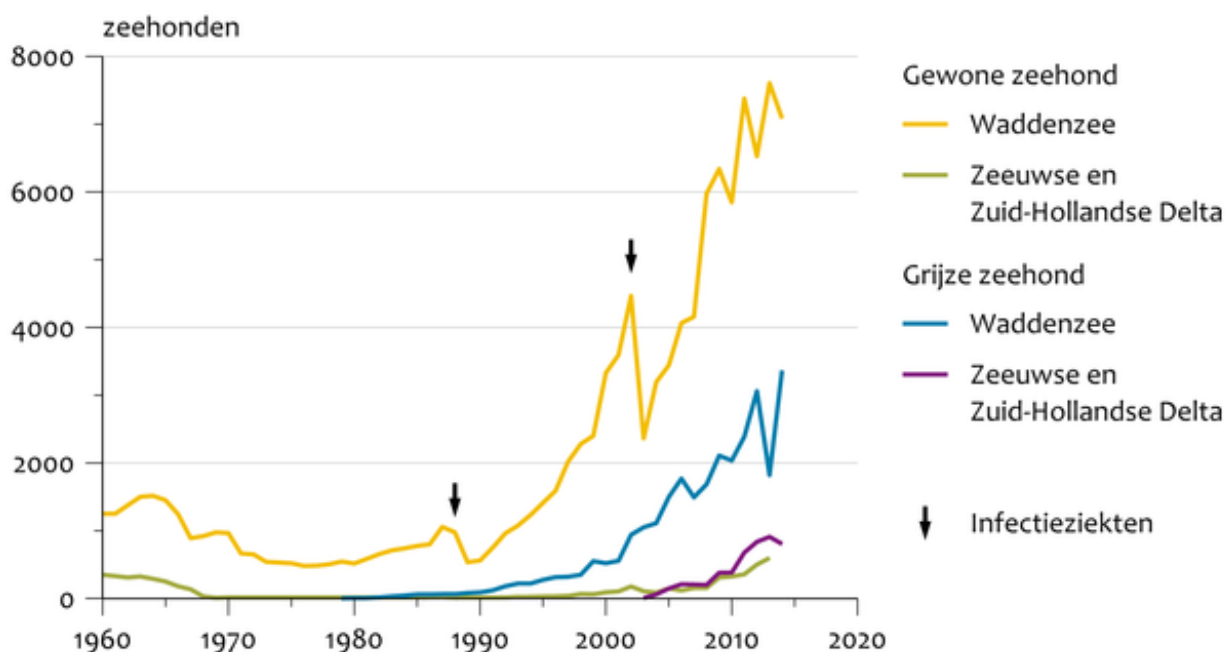
Gewone en grijze zeehond in Waddenzee en Deltagebied, 1960 - 2014

Indicator | 20 oktober 2015

U bekijkt op dit moment een archiefversie van deze indicator. De actuele indicatorversie met recentere gegevens kunt u via deze [link](#) [1] bekijken.

De aantallen zeehonden zijn de laatste vijftig jaar sterk gegroeid in Nederland. De grijze zeehond maakte na eeuwen afwezigheid zijn comeback en de gewone zeehond, die tot 1959 bedreigd werd door de jacht, herstelde goed ondanks het zeehondenvirus dat ongeveer 50% van de dieren in 1988 en in 2002 doodde. Dankzij de uitwisseling met andere gebieden groeien sinds het begin van deze eeuw ook de aantallen zeehonden in het Deltagebied.

Aantal zeehonden

Bron: IMARES (WUR); Delta Projectmanagement in opdracht van RWS/Provincie Zeeland.

WUR/sep15
www.clo.nl/nl123112

- [Download figuur](#) [2]
- [Download data \(xls\)](#) [3]

Oorzaken van achteruitgang gewone zeehond vóór 1980

De aantallen van de gewone zeehond namen af tot ongeveer 1980. De belangrijkste oorzaak hiervoor was aanvankelijk de jacht. In de jaren zeventig kwam daar de verontreiniging door PCB's en verstoring bij.

In de periode vóór 1959 was het aantal gewone zeehonden achteruitgegaan als gevolg van bejaging. Vooral jonge dieren werden bejaagd, omdat hun pels het meeste opbracht. Nadat in 1961 in het Deltagebied en in 1962 in het Waddengebied de jacht op de zeehond was gesloten, trad enig herstel op. Dit herstel was echter van korte duur. Door een te lage reproductie en een grote sterfte daalde

de populatie tot een dieptepunt. Verontreiniging door PCB's (Reijnders, P.J.H. 1986), de toename van verstoring door beroepsvaart en watertoerisme worden hier als oorzaak gezien. Ook ging de jacht in omliggende gebieden door. Tot 1974 werd er in de Deense Waddengebieden nog gejaagd terwijl de Duitse lidstaten enkele jaren daarvoor pas stopten. In Zuidwest-Nederland heeft de uitvoering van de Deltawerken ook nog geleid tot verstoring en verkleining van het leefgebied van de gewone zeehond en praktisch verdwijning van de soort (Reijnders, P.J.H. 1985).

Herstel gewone zeehond

In de Waddenzee trad vanaf eind jaren zeventig herstel op. Verbetering van de waterkwaliteit, immigratie uit de Duitse en Deense Waddenzee en maatregelen tegen verstoring hebben hiertoe bijgedragen. Opvallend is het sterke herstel na het uitbreken van een virusziekte in 1988 en 2002. Beide keren is de populatie tot ongeveer 50% gereduceerd (Härkönen et al 2007). In de jaren daarna bleek de populatie zich prima te kunnen herstellen. In 2014 werden er in de Nederlandse Waddenzee 7086 dieren geteld. Dit is een lichte daling ten opzichte van vorig jaar (maar een stijging t.o.v. 2012). Er lijkt meer variatie in de getelde aantallen te komen, mogelijk nadert de populatie de draagkracht van het gebied (Galatius et al 2014). Deze draagkracht wordt bepaald door de ruimte en voedsel die de dieren tot hun beschikking hebben, en wordt daarom ook door de menselijke activiteiten in het gebied gestuurd.

In het Zeeuwse en Zuid-Hollandse Deltagebied is pas sinds eind jaren negentig sprake van een lichte groei, dankzij import uit onder andere de Waddenzee. Inmiddels nemen de aantallen steeds meer toe. In 2013 werden in het Deltagebied in augustus 597 gewone zeehonden geteld (Arts et al 2015),. Ten opzichte van de groei in het gebied blijft de voortplanting achter.

De gewone zeehonden in Nederland maken deel uit van de Waddenzeepopulatie, die zich uitstrekt tot Noord-Denemarken. Over het geheel genomen wordt in Nederland ongeveer 25% van de dieren geteld.

Ontwikkeling grijze zeehond

Sinds 1980 is de grijze zeehond terug in de Nederlandse wateren (Reijnders et al 1995). Eeuwenlang werd de soort niet waargenomen in ons land. De eerste jaren waren er maar weinig individuen, maar vanaf 1985 werden er jongen geboren en is het aantal sterk toegenomen. De groei is echter ook in belangrijke mate het gevolg van import uit de Britse eilanden waar er naar schatting tussen de 100.000 en 300.000 dieren zijn (Brasseur et al. 2015). De toename van de grijze zeehond was eerst in het westelijk Waddengebied zichtbaar, daarna langzaam in het oostelijk Waddengebied en het Deltagebied. Ook in Duitsland heeft zich een groeiende kolonie gevestigd, hoewel in Nederland verreweg de meeste dieren geteld worden, namelijk rond 80% van alle grijze zeehonden.

In de Delta werden in 2014 804 grijze zeehonden waargenomen, iets minder dan in het jaar ervoor. In ditzelfde jaar zijn in de Waddenzee 3364 dieren geteld. Dat zijn weer meer dan twee jaar geleden (de aantallen vorig jaar weken af vanwege een koude periode) en komt overeen met de nog steeds stijgende lijn in de gehele Waddenzee (Brasseur et al 2014).

Rode Lijst

De gewone zeehond en grijze zeehond staan op de Rode Lijst van zoogdieren, in de Habitatrichtlijn (bijlage II en V) en in de Conventie van Bonn en Bern.

Referenties

- Arts F.A., S.Lilipaly & R.C.W. Strucker (2015). Watervogels en zeezoogdieren in de Zoute Delta 2013/2014. Rapport RWS Centrale Informatievoorziening BM 15.08, Lelystad.
- Brasseur, S.M.J.M., R. Czeck, B. Diederichs, A. Galatius, L.Fast Jensen, P. Körber, U. Siebert, J. Teilmann, S. Klöpfer (2014) Trilateral Seal Expert Group (TSEG). Grey Seal surveys in the Wadden Sea and Helgoland in 2013-2014 Grey seal population recovered after decrease. Common Wadden Sea Secretariate (CWSS).
- Brasseur S.M.J.M, van Polanen Petel T.D., Gerrodette T., Meesters E.H.W.G., Reijnders P.J.H., Aarts G. (2015) Rapid recovery of Dutch gray seal colonies fueled by immigration. Marine Mammal Science 31:405-426
- Galatius A, S.M.J.M. Brasseur, P.J.H. Reijnders, T. Borchardt, U. Siebert, M. Stede, S. Ramdohr, L.F. Jensen & J. Teilman (2014) Trilateral Seal Expert Group (TSEG). Aerial surveys of Harbour Seals in the Wadden Sea in 2014. The highest pup count recorded yet. Common Wadden Sea Secretariate (CWSS).
- Härkönen, T.; S.M.J.M. Brasseur, J. Teilmann, C. Vincent, R. Dietz, K. Abt & P.J.H. Reijnders (2007) [Status of grey seals along mainland Europe from the Southwestern Baltic to France](#) [4], NAMMCO Scientific Publications, Volume 6
- Reijnders, P.J.H. (1985). [On the extinction of the Southern Dutch harbour seal population](#) [5]. Biological Conservation, 31: 75-84.
- Reijnders, P.J.H. (1986). [Reproductive failure in common seals feeding on fish from polluted waters](#) [6]. Nature, 324: 456-457.
- Reijnders, P.J.H., J. van Dijk en D. Kuiper (1995). [Recolonization of the Dutch Wadden Sea by the grey seal Halichoerus grypus](#) [7]. Biological Conservation, 71: 231-235.

Relevante informatie

- [Wageningen IMARES - Populatie Gewone Zeehonden in de Nederlandse Waddenzee](#) [8]
- [Wageningen IMARES - Populatie Grijze Zeehonden in de Nederlandse Waddenzee](#) [9]
- [Waddenzee secretariaat](#) [10]

Technische toelichting

Naam van het gegeven

Aantallen zeehonden in de Waddenzee en de Zeeuwse en Zuid-Hollandse Delta

Omschrijving

Jaarlijkse tellingen van grijze en gewone zeehonden in de Waddenzee en in de Zeeuwse en Zuid-Hollandse Delta

Verantwoordelijk instituut

Waddenzee:Wageningen IMARES (Sophie Brasseur)Zeeuwse en Zuid-Hollandse Delta:
Deltaprojectmanagement in opdracht van RWS/Provincie Zeeland

Berekeningswijze

Zuivere tellingsresultaten aantal dieren tijdens de rui op de zandplaten

Basistabel

Jaar en aantal

Geografisch verdeling

Gehele Nederlandse deel van de Waddenzee en Zeeuwse en Zuid-Hollandse Delta

Verschijningsfrequentie

Jaarlijks

Achtergrondliteratuur

[Wageningen IMARES - Populatie Gewone Zeehonden in de Nederlandse Waddenzee](#) [8][Wageningen IMARES - Populatie Grijze Zeehonden in de Nederlandse Waddenzee](#) [9][Waddenzee secretariaat](#) [10]Akineden, Oe.; J. Alber, C. Laemmler, R. Weiss, U. Siebert, G. Foster, S. Tougaard, S.M.J.M. Brasseur & P.J.H. Reijnders (2007) [Relatedness of Streptococcus equi subsp. zooepidemicus strains isolated from harbour seals \(Phoca vitulina\) and grey seals \(Halichoerus grypus\) of various origins of the North Sea during 1988 - 2005](#) [11], Veterinary Microbiology 121 (2007)1-2. - ISSN 0378-1135 - p. 158 - 162.Arts, F.A., S.Lilipaly & R.C.W. Strucker (2014) [Watervogels en zeezoogdieren in de Zoute Delta 2012/2013](#) [12]. Rijkswaterstaat Centrale informatievoorziening. Brasseur, S.M.J.M., J.S.M. Cremer, E.M. Dijkman en J.P. Verdaat (2013) [Monitoring van gewone en grijze zeehonden in de Nederlandse Waddenzee 2002-2012](#) [13], Wageningen, WOT Natuur & Milieu, WOT-werkdocument 352Meesters, H.W.G., P.J.H. Reijnders, S.M.J.M Brasseur, S. Tougaard, M. Stede, U. Siebert & T. Härkönen (2007) [An effective survey design for harbour seals in the Wadden Sea: tuning Trilateral Seal Agreement and EU-Habitat Directive requirement](#) [14], The meeting of the Trilateral Working Group TWG 07/1, Delfzijl, The Netherlands, 18 - 19 April, The Netherlands. - WilhelmshavenReijnders, P.J.H. (1988). Gevolgen virusuitbraak voor zeehonden in het internationale Waddengebied. Waddenbulletin, 23/4: 201-203. Reijnders, P.J.H., E.H. Ries, S. Tougaard, N. Norgaard, G. Heidemann, J. Schwarz, E. Vareschi en I.M. Traut (1995). [Population development of harbour seals Phoca vitulina in the Wadden Sea after the 1988 virusepizootic](#) [15]. J. Sea Research, 38: 161-168.Reijnders, P.J.H., S.M.J.M. Brasseur, K.F. Abt, U. Siebert, M. Stede & S. Tougaard (2006) [Aerial surveys of harbour and grey seals in the Wadden Sea in 2006](#) [16], Wadden Sea Newsletter 32 (2006)Strucker, R.C.W., F.A. Arts, S. Lilipaly, C.M. Berrevoets & P.L. Meininger (2006).Watervogels en zeezoogdieren in de Zoute Delta 2004/2005. Rapport RIKZ/2006.003. Rijksinstituut voor Kust en Zee, MiddelburgStrucker, R.C.W., F.A. Arts, S. Lilipaly, C.M. Berrevoets & P.L. Meininger (2007). [Watervogels en zeezoogdieren in de Zoute Delta 2005/2006. Rapport RIKZ/2007.005.](#) [17] Rijksinstituut voor Kust en Zee, MiddelburgStrucker, R.C.W., F.A. Arts & S. Lilipaly (2012) Watervogels en zeezoogdieren in de Zoute Delta 2010/2011. RWS Waterdienst BM MiddelburgStrucker, R.C.W., F.A. Arts & S. Lilipaly (2012) [Watervogels en zeezoogdieren in de Zoute Delta 2011/201](#) [18]2. Rijkswaterstaat Centrale informatievoorziening

Betrouwbaarheids codering

A. Integrale enquête

Referentie van deze webpagina

CBS, PBL, RIVM, WUR (2015). [Gewone en grijze zeehond in Waddenzee en Deltagebied, 1960 - 2014](#) [19] (indicator 1231, versie 12 , 20 oktober 2015). www.clo.nl. Centraal Bureau voor de Statistiek

(CBS), Den Haag; PBL Planbureau voor de Leefomgeving, Den Haag; RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Bilthoven; en Wageningen University and Research, Wageningen.

Bron-URL: <https://www.clo.nl/indicatoren/nl123112>

Links

[1] <https://www.clo.nl/indicatoren/nl1231> [2] https://www.clo.nl/sites/default/files/infographics/1231_001g_clo_12_nl.png [3] <https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-1231-001g-clo-12-nl.xls> [4] <http://www.nrm.se/download/18.40476b02115a35bea0380004130/Harkonen+et+al+2007+Nammco.pdf> [5] <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0006320785900357> [6] http://www.whoi.edu/science/B/people/mhahn/Reijnders_1986.pdf [7] <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S000632079400032L> [8] <http://www.wageningenur.nl/nl/Expertises-Dienstverlening/Onderzoeksinstituten/imares/show/Populatie-Gewone-Zeehonden-in-de-Nederlandse-Waddenzee.htm> [9] <http://www.wageningenur.nl/nl/Expertises-Dienstverlening/Onderzoeksinstituten/imares/show/Populatie-Grijze-Zeehonden-in-de-Nederlandse-Waddenzee.htm> [10] <http://www.waddensea-secretariat.org/monitoring-tmap/topics/marine-mammals> [11] http://www.sciencedirect.com/science?_ob=MIimg&_imagekey=B6TD6-4MDWY2N-3-1&_cdi=5190&_user=533256&_pii=S037811350600469X&_origin=&_coverDate=03/31/2007&_sk=998789998&_view=c&_wchp=dGLzVzz-zSkWl&_md5=b5aa30def607a61c6ff7e2bc9ef0a7cd&_ie=/sdarticle.pdf [12] http://www.deltamilieu.nl/assets/uploads/other/BM-14-11-Watervogels-en-Zeezoogdieren-in-de-Zoute-Delta-2012_2013.pdf [13] <http://edepot.wur.nl/279714> [14] <http://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/384383> [15] <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1385110197000312> [16] http://www.waddensea-secretariat.org/sites/default/files/downloads/trilateral_seal_counts_report_2006.pdf [17] <http://www.scheldemonitor.org/imis.php?module=ref&refid=115310> [18] http://www.deltamilieu.nl/assets/uploads/other/BM-13-19-Watervogels-en-zeezoogdieren-in-de-Zoute-Delta-2011_2012.pdf [19] <https://www.clo.nl/indicatoren/nl123112>